

Изгубената ќерка

Џил Пол

АКО И ТИ САКАШ КНИГИ...

Издавачка куќа САКАМ КНИГИ

www.sakamknigi.mk

На светот има толку многу книги, а толку малку време...

Строго избрани одлични наслови за сите кои сакаат книги
со уникатни приказни достоини за нивното време...

Наслов на оригиналот

The lost daughter

© Gill Paul, 2018

Copyright © за македонското издание

Издавачка куќа Сакам книги, 2020

Издавач Издавачка куќа Сакам Книги

Преведувач Александра Шутиноска

Лектор Марија Иванова

Главен уредник Ивана Спасев

Компјутерска обработка Деана Здравева

Дизајн на корица Диме Спасев

Печатење Печатница Графостип, Скопје - 2020

Тираж 1500 примероци

Сите права за книгата се задржани. Ниту еден дел од ова издание не смее да биде препечатуван, копиран или објавуван во која било форма или на кој било начин во електронските или печатените медиуми, без согласност од издавачот.

Изубенашта ќерка

Џил Пол

АКО И ТИ САКАШ КНИГИ...

* * *

Ја спакува торбата со предметите без кои не сакаше да замине:

Нејзиниот албум со фотографии, блокот за скицирање и моливите, две омилен икони и златното Фабержеово јајце, а потоа покрај неа го стави фотоапаратот.

Ја облече долната облека и здолништето во кои ги имаше сопиено скапоцените камења и забележа дека и нејзините сестри го правеа истото.

Ги облече чизмите и ги врза, а потоа го зеде фотоапаратот и патничката торба. Кога сите беа подготвени, излегоа и се упатија кон собата за цртање.

Кога поминуваа покрај препарираната црна мечка на врвот од скалите, нејзината мајка се прекрсти.

* * *

На мојата најстара пријателка, мојата тетка Ен,
која сè уште е инспиративна во своите деведесетти
години;
и на моите најмлади пријатели, Хоуп (девет години) и
Маршал (шест),
кои се неверојатно храбри и постојано ме засмејуваат.

Проло̄

Ека̄йеринбур̄, 16 јули 1918 љодина

Јуровски го прегледа оружјето поставено на масата: шест пиштоли и осум револвери. Изгледаа како да не припаѓаат во тој господски кабинет со скапи виолетови тапети украсени со златни палмини листови, раскошен сребрен лустер, ламби во арт нуво стил со мозаичко стакло и дрвен грамофон. Преку две соби од кабинетот, семејството Романови вечераше покрај четворицата останати придружници. Омлет; тој ден имаше јајца во изобилство.

Вратата од кабинетот се отвори, а мажите се втурнаа внатре погледнувајќи прво во оружјето, а потоа во него и се распоредија во полукруг. Ермаков стоеше веднаш под препарираната глава од елен закачена на ѕидот, неговата црна коса беше разбушавена, а лицето наросено со сјајни капки пот. Јуровски не беше доволно блиску за да го помириса алкохолот во неговиот здив, но знаеше дека беше таму, иако беше одвај осум часот навечер, а надвор сè уште беше ден.

„Вечерва“, почна тој, „на Президиумот на Уралскиот Регионален Совет му беше доделена важна мисија: да ја ослободи нашата земја од непријателите на болшевиизмот“. Стомакот му се собра; сè уште немаше телеграма од Москва како потврда, но сепак беше јасно што се бараше од него. Ова беше неговиот миг; неговото место во историските книги го повикуваше.

Продолжи со деловен тон: „Потребни ми се единаесет мажи, по еден за секој од групата, за смртта да биде истовремена. Ќе ви биде доделена цел, а јас ќе ја

дадам наредбата за стрелање. Пукајте за да убиете за да не страдаат непотребно, гледајќи се меѓусебно како умираат“.

Гледаше во нивните лица додека зборуваше, барајќи траги од двоумење, или страв, или трема. Му беа потребни стабилни мажи кои се покоруваа без двоумење. Оваа дружина се состоеше од борци од металуршката фабрика Верх-Исетск и најверојатно беа со потпросечна интелигенција. Тоа беше добро; не сакаше да му поставуваат прашања за причините, му беше потребна нема покорност. Повеќето од нив никогаш не го запознале семејството, така што немале прилика да се приврзат за нив. Но беа млади, најмладиот имаше само седумнаесет години. Дали ќе останат смирени кога ќе започне стрелањето?

Ермаков беше нестрплив. „Ќе земам Маусер,“ рече тој, посегнувајќи по еден од најмоќните пиштоли на масата.

Адолф Лепа, командантот на новата постава од стражари, го изненади Јуровски. „Мислам дека нема да можам да ги застрелам девојките“, промрмори тој со наведната глава.

Погледот на Јуровски пламна. Лепа присуствуваше на состанокот во хотелот Америка попладнето кога беше донесена одлуката. Знаеше дека не можеа да ризикуваат Романови да паднат во рацете на контрареволуционерите, кои можеби повторно ќе се обидеа да ги вратат на престолот со поддршка на странски влади.

„Ниту јас“, рече Верхас, Унгарец.

Јуровски ја отвори устата за да ги прекори, за да повтори како да се одвива погубувањето, но сфати дека беше залудно. За Лепа сметаше дека е најсигурен од сите, но човек не може да знае како ќе се однесуваат луѓето сè додека не се најдат во ситуацијата. „Вратете се во куќата Попов, и двајцата“, им нареди тој. „И немојте да сте изустиле ниту збор за оваа работа. На остатокот од стражарите нема да им биде соопштено сè до последната минута“.

Почека додека не излегоа, а потоа им се обрати на останатите. „Ако има оружје кое го претпочитате, одберете сега“.

Се приближија напред и гледаа во останатиот Маусер, Браунинг, Смит и Весон, Колтовите и Нагантите и ги зедаа в раце, проверувајќи го нивното држење и тежината. Раката на еден од луѓето толку силно се тресеше што речиси го испушти Нагантот на подот. На друг пак, здивот толку силно му мирисаше на домашна вотка што Јуровски се намршти.

„Виe двајца“. Покажа кон нив, а потоа кон вратата. „Ослободени сте“.

Останаа десетмина, заедно со него. Еден човек ќе мораше да застрела двајца. Погледна во Ермаков кој го држеше Маусерот, а очите му блескаа со револуционерна страст.

„Јас ќе се погрижам за двајца“, се пријави дивниот човек и го претекна.

Ермаков и порано има убиено; поминал шест години во логор поради обезглавување на ноќниот чувар во фабриката што ја ограбувал, но бил ослободен по Револуцијата. Сега беше агент на тајната полиција Чека, со голем углед во областа. Јуровски знаеше дека тој ќе ја заврши работата.

„Добро тогаш“, рече тој, за последен пат погледнувајќи кон луѓето. „Ништо не смее да тргне наопаку. Нашите водачи имаат голема доверба во нас, а јас ја вложувам мојата доверба во вас. Земете го своето оружје и чекајте ги наредбите“.

Еден од луѓето се сопна од килимчето на излегување од собата, а неговиот пиштол падна на подот со тропање. Јуровски воздивна. Пред нив беше долга ноќ.

Глава 1

Екаџеринбурџ, аџрил 1918 џодина

„Граѓанину Романов, граѓанке Романова. Јас сум комесарот Авдејев“. Човекот зборуваше на руски и носеше униформа на Црвената армија. Воопшто не ја извади капата со црвената значка кога им се обраќаше.

Марија гледаше додека нејзината мајка се накострешуваше. Сè до март претходната година, нејзината титула беше царицата Александра, царица на цела Русија и не беше помирена со промените на нивните окожности.

„Кој се замислува дека е тој?“ Александра му се обрати на англиски на нејзиниот сопруг, поранешниот цар Николај.

„Отсега, па натаму ќе зборувате само на руски, јазикот на нашата голема нација“, ја укори комесарот, а нејзината мајка гласно воздивна со неодобрување и промрмори нешто за себе.

Нивните слуги сè уште ги влечкаа големите куфери од станицата нагоре по ридот. Марија сакаше да остане надвор на сјајното пролетно сонце, не сакаше да влезе во куќата што наликуваше на зграда, опкружена со висока дрвена ограда. Од местото каде што стоеја, над оградата можеа да се забележат само заоблените прозорци од спалните соби во зелениот метален покрив. Авдејев им покажа нагоре кон скалите, а додека таа одеше по нејзините родители, нејзиното срце беше исполнето со безнадежност што одговараше на мрачната внатрешност на куќата.

Внатре во ходникот, камени скалила водеа нагоре. Авдејев им објасни дека тие ќе престојуваат на горниот

кат, освен кога ќе им биде дозволено да излегуваат во дворот за да вежбаат. На врвот од скалите се наоѓаше препарирана црна мечка со две мечиња, а Марија се намршти; никогаш не сакала препарирани животни, а мртвите суштества ѝ изгледаа како лош предзнак.

Мислите ѝ лутаа додека Авдејев им покажуваше наоколу, тонот на неговиот глас беше отсечен. Ги одведе во собата за цртање со резбан дрвен мебел и пијано, а потоа продолжија под лакот што водеше кон дневната соба со работна маса и полици со книги и кон трпезаријата со темна, масивна маса и столови. Очигледно беше дека мебелот беше скап, но му недостигаше удобност, како да беше изработен за изложување, а не за користење. Спалната соба беше посветла, со бледожолти тапети, но Марија ќе мораше да ја дели со нејзините родители, а нивните слуги ќе мораше да спијат во дневната соба и трпезаријата. Имаше струја, бања со тоалет и знаеше дека треба да бидат благодарни, но копнееше по пространата елганција на нивните простории во Александровиот дворец.

Отиде до прозорецот од собата и гледаше кон електричниот трамвај кој се искачуваше по ридот. Поминуваа мажи и жени кои одвај погледнуваа кон куќата. *Тие* не беа затвореници. Можеа да прават што сакаат. Марија посакуваше да беше родена како обична граѓанка, а не како ќерка на царот. Имаше само осумнаесет години и сакаше да се забавува, но од почетокот на бунтот во февруари минатата година, нејзиното семејство се наоѓаше во домашен притвор. Речиси четиринаесет месеци како затвореник. Колку би било прекрасно да се разбуди наутро, да ги отвори завесите и да одлучи да прошета во природа или да се одвезе на брегот за да го види океанот - по можност со убаво момче. Марија сè уште немаше момче, но копнееше да има. Девојките на нејзина возраст обично имаа момчиња; некои на осумнаесет години веќе беа мажени, зошто да не и таа?

Нејзината мајка лежеше на каучот жалејќи се на главоболка, а врз очите имаше ставено крпа. Нејзиниот татко чекореше наваму-натаму, образите му беа

испиени, а челото збрчкано од грижи. Марија помина низ дневната соба за да ѝ помогне на Демидова, слушката на нејзината мајка која бараше прашок за главоболка. За време на патувањето од Тоболск што траеше цела недела, нивниот багаж беше фрлан наоколу, а едно шише со парфем се беше истурило, ширејќи презаситен и непријатен мирис. Го најде прашокот и ѝ го однесе на нејзината мајка со чаша вода, а потоа бесцелно шеташе наоколу, гледајќи низ прозорците кон градината и кон градот што се протегаше пред нив: булевари порабени со дрвја, бујни паркови, а во далечината, фабрички оцаци што чадеа. Неколку врати беа заклучени на катот од нивната куќа, што немаше смисла бидејќи добро ќе им дојдеше поголем простор.

Барем нејзините сестри да дојдеа со нив. Многу ѝ недостигаа, особено Анастасија која беше две години помлада од неа, која ако беше таму, сигурно ќе смислуваше некаква пакост. Но нејзините сестри останаа во Гувернеровата куќа во Тоболск за да се грижат за нивниот брат Алексеј, кој беше во лоша состојба откако еден пад му предизвика крвавење во слабината. Марија беше одбрана да ги придружува своите родители овде, во нивниот следен затвор. Зошто мораа да бидат овде? Екатеринбург изгледаше како необично место ако требаше да бидат одведени во егзил, бидејќи се наоѓаше среде копнениот мртов центар на земјата.

На врвот од вториот ред скали, во близина на бањата, стоеше стражар, а Марија рече добар ден пред да го препознае и да крикне од задоволство.

„Те познавам! Порано работеше во Ливадија. Многу ми е мило што те гледам овде!“ Ливадискиот дворец на Крим беше пролетното прибежиште на Романови. Иако на крајот на март во Санкт Петербург сè уште беше зима, на Крим цвеќињата и овошните дрва беа расцутени, а сонцето грееше. Сите ја сакаа Ливадија. „Прости ми“, додаде таа, „бидејќи го заборавав твоето име“.

Тој ја наведна главата. „Украинцев, мадам. Константин Украинцев“.

„Ти беше терачот кога чичко ми Михаил одеше на лов, зарем не? И се сеќавам дека играше крокет со нас на тревникот. Секогаш ми дозволуваше да победувам“. Марија сакаше да заигра од радост бидејќи најде на пријателско лице.

„Така е, мадам“.

„Каж ми, како е твоето семејство? Дали и тие дојдоа овде со тебе?“

„Се оженив со жена од Екатеринбург и веќе неколку години работам во градот“.

„Имате деца?“

Џ раскажа за неговата сопруга, за двете деца - момче и девојче - а таа праша какви се нивните карактери, кои се нивните интереси, впивајќи ги сите информации. Одлучи дека ќе им навезе перница. Подарок за Велигден.

„Чија е оваа куќа?“ праша таа. „Го гледам мебелот и се прашувам чија рака го одбрала“.

„На трговец по име Ипатјев“, одговори тој. „Мислам дека неодамна му било кажано да ја напушти куќата со цел овде да се всели вашето семејство“.

„Се надевам дека тоа не му причинило големи непријатности“. Таа се намурти, погледнувајќи надолу по скалите. „Не ми изгледа како голема куќа. Дали овде има многу стражари?“

„Неколку дузини“, ѝ одговори тој. „Некои спијат на приземјето, а другите во куќата спроти улицата“. Застана. „Се извинувам, мадам. Ја прифатив работата бидејќи платата е поголема од тоа што го заработувам во фабриката“.

„Потполно те разбираам“, извика таа. „Те молам, не грижи се за тоа. Едноставно сум среќна што те гледам. Подоцна мора да дојдеш и да се поздравим со мајка ми и татко ми“.

Уште еден стражар се искачи по скалите кон нив. Застана и изгледаше несигурно кога ја забележа Марија додека разговараше со неговиот колега.

„Ова е Петар Вазнецов“, ѝ кажа Украинцев.

Кога таа се насмевна и ја подаде раката, тој се двоумеше и не знаеше дали да се ракува, па таа го фати за прстите со краток стисок. Тој беше висок маж, најверојатно имаше околу дваесет години. Неговата песочно руса коса имаше едно нескротливо перче над челото како крава да го лижнала. „Задоволство ми е што те запознавам“, рече таа. „Јас сум Марија“.

Тој кимна без да ја погледне в очи. Наместо тоа, гледаше кон Украинцев. „Ме пратија за да те заменам“, му рече.

Украинцев го потапка по рамото, а потоа ѝ рече на Марија, „По вечерата ќе тропнам на вратата за да ги поздравам твоите родители“.

„Ох, да, те молам“, заблеска таа. „Многу ќе бидат радосни“.

Украинцев се сврти за да слезе по скалите, а таа се обрати кон неговата замена. „Дали живееш овде, господине Вазнецов? Имаш семејство овде?“

„Имам мајка и сестра“, рече тој. „Татко ми загина во војната“.

Сочувствени солзи ги исполнија очите на Марија. „Ох, не. Многу ми е жал. На кој фронт се бореше?“

Тој изгледаше зачудено, но сепак одговори, „Беше убиен во Августовата шума, заедно со повеќето од Десеттата армија“.

„Тоа беше во февруари, 1915 година, зарем не?“ Тој кимна со главата, а Марија продолжи, „Мојот татко рече дека секој човек таму бил херој. Доволно долго ги задржале германските војски за да се организираат останатите дивизии, така што сме биле во можност да го одржиме отпорот. Но претпоставувам дека тоа за тебе не е утеха. Кажи ми, каков човек беше твојот татко?“

„Најдобриот. Никогаш не сум сретнал човек како него, ниту претходно, ниту потоа“. Петар зборуваше со уверливост.

„Дали поминуваше многу време со тебе кога беше мал? Некои луѓе се многу зафатени со нивната работа, така што имаат малку време за семејниот живот“.

Мислеше на сопствениот татко кој често беше окупиран со државни работи кога таа беше мала. А сега кога беа затворени заедно по цел ден, изгледаше повлечен во себе и одвај зборуваше надвор од формалностите.

Петар се насмевна, а неговите сиви очи се собраа на краевите. „Бев негова сенка. Тој беше ловочувар на еден голем имот и ме земаше со него и на дожд и на сонце, ме научи сè за животните, дрвјата, растенијата и времето. Тоа беше среќно детство“.

„Не одеше на училиште?“

„Кратко време. Во нашиот свет нема место за учење од книги, има само повик за запознавање на земјата“.

Очигледно не беше засрамен од недостатокот на образование, а на Марија ѝ се допаѓаше тоа. „Како се снаоѓа мајка ти?“

Тој ги собра рамената. „Таа е способна жена, се снаоѓа, но некако...“ Ги бараше вистинските зборови. „Некако не е своја“.

Со крајот на прстот, Марија ја избриша солзата што се закануваше да се пролее. Кутрата жена. „Живееш со неа?“

„Овде живеам“, рече тој, „во куќата отспротива. Мајка ми престојува кај мојата сестра, која е омажена и е бремена“.

Марија се насмевна. „Мора да ме известеш кога ќе се роди бебето за да му пратам подарок. *Обожавам* бебиња“.

Петар се накашла, очигледно повторно беше засрамен. „Не сметам дека тоа би било правилно...“

„Не гледам зошто не. Мислиш бидејќи си наш стражар? Јас и моите сестри сме пријателски расположени кон стражарите во Гувернеровата куќа во Тоболск и се надевам дека и јас и ти ќе можеме да бидеме пријатели. Инаку животот станува мачен. Имаш среќа што кога ќе ти заврши смената можеш да излезеш надвор и да правиш што сакаш. Јас сум заглавена со моите родители, а во моментов ниеден од нив не е дружељубиво настроен“.

Тој се намршти, а таа почувствува дека тој не го разбра зборот „дружелубиво“, па продолжи, „Всушност, прилично е здодевно во нивно друштво. Дали ќе ти смета ако понекогаш доаѓам да поразговараме? И на двајцата побрзо да ни помине времето?“

Тој извесно време размислуваше. „Не знам што ќе каже комесарот, но што се однесува до мене, во ред“.

„Добро. Тогаш, договорено“.

Како што вети, Константин Украинцев попладнето дојде до собата за цртање за да ги поздрават нејзините родители. Тие го поканија да седне да поразговараат, што за нив беше многу необично. Пред да замине, тој вети дека ќе прати телеграма до сестрите на Марија во Тоболск за да ги извести каде се и дека безбедно пристигнале. Нејзините родители делуваа многу задоволно од неговата посета, па извесно време зборуваа за тоа колку беше прекрасно што го видоа, а потоа споделуваа спомени од Ливадија.

За Марија немаше кревет, па лежеше врз куп палта во аголот од собата на нејзините родители, мислејќи на Константин и Петар додека чекаше да заспи. И двајцата беа добри мажи, иако претпоставуваше дека сигурно беа болшевици. Ѓ беше мило што имаше друштво до пристигнувањето на нејзините сестри, но одлучи дека ќе биде мудро да ги насочува нивните разговори подалеку од политички теми.

Глава 2

Следното утро, Петар Вазнецов повторно стражареше на врвот на вториот ред скали, а Марија го поздравува кога одеше кон бањата.

„Цела ноќ си овде? Се надевам дека понекогаш ти дозволуваат да спиеш“.

Тој срамежливо се насмевна. „Бев слободен од должност од полноќ до осум часот, но сега ќе бидам овде до два часот“.

„Ох, добро. Може ли по појадокот да дојдам и да те фотографирам? Тоа ми е хоби. Обожавам да правам колекција на потрети, а ти имаш карактеристично лице“.

Образите му заруменија. „Не знам“.

„Не знаеш дека имаш карактеристично лице? Или се грижиш дека е забрането? Лично, не гледам ништо лошо во тоа“.

Тој ги гризна усните пред да одговори. „Што треба да правам?“

Таа само што не се изнасмеа, но се воздржа. Тој очигледно никогаш не бил фотографиран. „Она што вообичаено го правиш: да стоиш мирно. Ќе се вратам за еден час и подробно ќе ти објаснам“.

Всушност, се задржа подолго од еден час, бидејќи по појадокот нејзиниот татко им читаше од Библијата, но кога Марија излезе во ходникот со кожниот албум со фотографии и нејзиниот скапоцен Кодак Аутографик, Петар беше таму и стоеше право како пушка.

„Сакаш да ги разгледаш моите фотографии додека да го наместам апаратот?“ праша таа.

Тој си погледна во своите раце пред да го земе албумот, а таа претпостави дека проверуваше дали се чисти. Сврти на првата страница. „Ова е твојот помал брат?“ праша.

Таа кимна со главата. „Да, Алексеј. Тој беше *преслатко* бебе. Сите го опсипавме со нашето внимание. Мајка ми и татко ми веќе одамна се беа откажале од наследник, така што беа обземени од неизмерна радост“. Не му кажа колку бил разочаран нејзиниот татко кога *таа* се родила. Една ќерка беше прекрасно, две сè уште беше прифатливо - и Татјана брзо станала негова галеничка - но не се обидел да го скрие очајот кога се родила трета ќерка. Како дете, Марија го забележувала тоа во начинот на којшто одбегнувал да ја гледа и ретко лично ѝ се обраќал. До времето кога се родила Анастасија, тој бил помирен со фактот дека ќе биде татко само на девојчиња.

Петар ја сврти страницата. „А, ова се твоите сестри?“

„Се нарекуваме ОТМА“, објасни таа. „Според нашите имиња: Олга, Татјана, Марија и Анастасија“.

„Сигурно ти недостигаат“.

„Да, премногу! Не можам да дочекам да ни се придружат. Ке ти се допаднат“. Го намести фотоапаратот на режим за сликање во затворен простор и погледна низ објективот, лизгајќи го предниот дел, во и надвор од фокус. Нејзините сестри имаа Браунис фотоапарати, што беа лесни за ракување, но Марија ги претпочиташе побистрите резултати што ги постигнуваше со нејзиниот попрефинет модел.

Петар изгледаше како да му е непријатно и цврсто го држеше албумот како да се плашеше дека ќе му падне, подгрбувајќи ги рамената и наведнувајќи се кон објективот.

„Зошто не го оставиш албумот на масичката?“ предложи таа. „Потоа обиди се да застанеш природно, како што би застанал ако не бев овде. Гледај право во апаратот“.

Тој сè уште изгледаше здрвено, но неговиот поглед беше директен и одлучен кога таа ја подигна рачката за да го фотографира. Знаеше дека фотографијата ќе излезе темна, но светлото што се излеваше од прозорецот ја осветлуваше десната страна на неговото лице на начин на којшто таа се надеваше дека ќе изгледа уметнички.

„Ти благодарам“. Таа се насмевна, намотувајќи го филмот. „Ќе ти ја покажам фотографијата штом успеам да ја развијам“. Се прашуваше кога ќе се случи тоа. Можеби тогаш ќе беа преку океанот; можеби во Велика Британија. Знаеше дека Џорџ Петти, братучедот на нејзиниот татко, пред една година ги покани таму, а таа не можеше да разбере зошто сè уште немаа заминато. „Постојат протоколи и процедури“, беше единственото објаснување од нејзиниот татко.

Комесарот Авдејев излезе од неговиот кабинет и ги укори. „Што правите? Граѓанке Романова, веднаш да се вратиш во семејните простории“.

Таа го зеде фотоапаратот и албумот и го послуша, надевајќи се дека Петар нема да биде казнет поради тоа што зборуваше со неа.

Во дневната соба нејзината мајка везеше, а нејзиниот татко читаше; воздухот беше густ од прашина и безволност. Не беа таму ниту дваесет и четири часа, но таа веќе го чувствуваше заточеништвото натежнато врз нејзината душа. Зеде пенкало за да им напише писмо на нејзините сестри, да им раскаже за Константин Украинцев и Петар Вазнецов и за куќата што воопшто не наликуваше на дом.

На гредата во собата за цртање имаше часовник, а Марија си постави ограничување: ќе погледне кон часовникот само тогаш кога ќе заврши една страница од дневникот, или кога ќе го пораби комбinezонот, или кога ќе ѝ прочита глава од некоја книга на нејзината мајка. Неизбежно, кога и да погледнеше, часовникот како да стоеше во место. Минутите здодевно долго се влечкаа, толку бавно што таа се сомневаше дека часовникот беше наместен со цел да ги измачува.

Нивните денови беа обележувани од оброците, читањата од Библијата, сесиите со вежбање во тесниот двор каде што високата ограда ја засенуваше сончевата светлина, игрите со карти и потоа легнување. Немаше што да исчекуваш, но сепак таа ги броеше минутите додека Седнев, нивниот лакеј не го најавеше ручекот, или кога некој стражар ќе дојдеше да ги придружува заедно со нејзиниот татко до дворот. Нејзината мајка ретко излегуваше со нив бидејќи нејзиниот ишијас беше парализирачки, а честите главоболки ја врзуваа за креветот. Излегувањето од куќата беше забрането; дури не им беше дозволено ни да присуствуваат на литургиите во ближната црква.

Единствената разонода на Марија ѝ беше муабетењето со стражарите, секогаш кога ќе имаше изговор да излезе од дневната соба. Се спријатели со неколкумина од нив и дозна сè за нивното детство, нивните интереси, нивните стремежи, дури и за нивните љубени. Се распрашуваше за природата околу Екатеринбург и дозна дека беа блиску до планината Урал, големата верига што ја делеше Русија на две половини, каде што талкаа кафените мечки, волците и елените и каде што имаше густе шуми што се протегаа до снежните врвови. Се распрашуваше за нивните работи пред да дојдат во Ипатјевата куќа и дозна за Злоказовата пиварница, Макаровата фабрика за облека и за парните мелници што мелеа жито, челик и барут. Повеќето од стражарите беа пријателски настроени, единствено комесарот Авдејев остана тврдокорен.

Марија отсекогаш уживала во машко друштво. Како дете, се спријатели со некои од војниците што беа дел од посадата на царската јахта *Стандард* и уживаше со нив во играњето билјард, квотис или тенис на палубата. За време на војната, се спријатели со персоналот во Ставка, штабот на нејзиниот татко и помина многу вечери во Царското Село посетувајќи ги ранетите војници во болницата. Таму негуваше особена приврзаност кон војникот Колја Деменков. *Ох, Колја*. Сè уште воздивнуваше кога помислуваше на него. Во писмата до нејзините пријателки често знаеше

да се опишува како „Госпоѓа Деменков“ и секоја вечер заспиваше сонувајќи за него, замислувајќи како би било да е негова сопруга. Каде беше тој сега? Не знаеше. Повеќе не можеше јасно да се сети на неговото лице; сè се случи толку одамна.

Отсекогаш била горда на својата способност да создава пријателства и силно се трудеше луѓето да се чувствуваат слободно во нејзино друштво. Тоа делумно израсна од чувството дека беше туѓинец во семејството. Олга и Татјана беа постарата двојка и обично беа неразделни, меѓусебно споделувајќи тајни кои никогаш не ги издаваа. Анастасија и Алексеј беа малечки, сè уште беа најсреќни кога се кикотеа и правеа будалштини. Марија не беше миленичка на ниеден од родителите; беше заглавена во средината, тешко беше да се вклопи во семејните односи. Еднаш ѝ беше напишала на нејзината мајка, со сета тинејџерска сериозност, кажувајќи ѝ дека има чувство дека не е сакана. Нејзината мајка ѝ одговори дека таа била „подеднакво драга како и останатите четворица“, но тоа беше тешко за верување. Делата зборуваа погласно од зборовите.

Зошто неа ја одбраа да ги придружува нејзините родители до Екатеринбург додека останатите останаа? Имаше чувство дека ја зеда со себе само затоа што таа се согласуваше да ги извршува задачите. Како да не беше таму поради нејзината духовита разборитост или брзата остроумност или неодоливата природа, туку бидејќи беше покорна. И очигледно таа беше онаа за која нејзините сестри и братот сметаа дека можат да се снајдат и без неа.

Сонот на Марија беше да се заљуби и да се омажи. Нејзиниот сопруг не мораше да биде некој странски принц, иако двајца изразија интерес. Таа ќе беше неизмерно среќна и со некој привлечен руски војник кој ќе ја оставеше без здив. Често кога лежеше в кревет, ја замислуваше сцената. Тој ќе ѝ донесеше подарок: можеби нејзиниот омилен парфем од јоргован или убаво парче накит. Таа ќе се насмевнеше и ќе ја подадеше раката, дозволувајќи му да ја бакне. Тој ќе паднеше на

колена, заколнувајќи се дека не може да живее без неа, а потоа ќе молеше за дозвола да ја побара нејзината рака од нејзиниот татко. Таа извесно време ќе се двоуми, толку преплавена од емоции што не ќе може да прозбори, а потоа ќе промрмори, „Да, ох да, драги!“ А, тој ќе се исправи и ќе ја земе в прегратки и толку страшно ќе ја бакне што таа речиси ќе се затетерави.

Во тие мигови нејзиниот иден маж немаше лик, но Марија сонуваше дека тој ќе биде силен и верен и најважно, дека таа ќе биде неговата најголема и вечна љубов, единствената жена без која нема да може да живее.